

Ej blot fisk – Grønlands erhvervsliv

Af Rebekka Knudsen, projektleder, *Greenland Perspective*

(Københavns Universitet og Ilisimatusarfik, Grønlands Universitet)

November 2014

Isfiskeri og moskusjagt med hundeslæde. Turistbrochurer portrætterer ofte Grønland som fanger- og fiskernation, med billeder af landet i al sin skønhed. Det er ikke helt *løgn*. Men heller ikke *løgn* sandt: Grønlands erhvervsliv er – og vil formentlig blive endnu mere – varieret. Det er tendensen i moderne samfund. Og en bredere erhvervsprofil er en økonomisk nødvendighed for landet.

To faktorer stikker ud: Landets offentlige udgifter udgør omkring 75% af BNP. Og en relativt lille privat sektor består primært af enkeltmandsvirksomheder og en stribe store, selvstyrejede virksomheder inden for områder, der er afgørende for landets sammenhængskraft: Fødevarer (Royal Greenland og KNI), transport og logistik (Royal Arctic Line og Air Greenland), boliger (INI), tele (TelePost), energi (Nukissiorfit) samt turisme (Greenland Tourism and Business Council). Det har historiske årsager, men der er fortsat politisk enighed om at bevare selvstyre-ejerskab for at sikre forsyning og service, særligt i de områder af landet hvor almindelig, kommerciel forretning ikke er mulig.

I 2012 beskæftigede Royal Greenland 2.000 medarbejdere i og uden for Grønland.
(Foto: Mille Schiermacher).

Væksten i erhvervslivet ligger primært i kommunerne Sermersooq og Qaasuitsup, som huser trefjerdedele af landets virksomheder. Med en andel på 60% af lønsummen ligger Sermersooq Kommune (med et areal som Frankrig og Portugal tilsammen!), der er hjemkommune for hovedstaden Nuuk, helt i front som vækstlokomotiv. Qaasuitsup Kommune er hjemsted for hellefiskeri og Ilulissat med isfjorden – UNESCO verdensarv og turistmagnet.

Erhvervsområdet er, sammen med råstofområdet, hjemtaget efter Selvstyreloven i 2009. Det reguleres af Departementet for Erhverv, Råstoffer og Arbejdsmarked der har etableret forskellige ordninger som støtter iværksættere og bred erhvervsudvikling, administreret af kommunernes erhvervsråd. Departementet er også ansvarlig for at tilpasse udbuddet af arbejdskraft til jobmarkedet. Ikke nogen let opgave med en arbejdsstyrke på små 27.000 personer og et lavt uddannelsesniveau. 70% af den voksne befolkning har ikke anden uddannelse end folkeskolen. En regional udviklingsstrategi har haft fokus på opkvalificering og omskoling med henblik på at uddanne arbejdsstyrken til nye væksterhverv. Grønlands Arbejdsgiverforening (GA) og fagforeningen SIK er i den sammenhæng centrale aktører.

Næsten trefjerdedele af landets knap 4000 virksomheder er enkeltmandsvirksomheder. Ud af dem, er cirka 1600 i fiskeribranchen. Fiskeri er det altdominerende erhverv og står for 90% af landets vareeksport i dag. Omkring 2,5 mia. kr. tjener sektoren hvert år til Grønland. Den helt store enkeltspiller, også i erhvervslivet generelt, er Royal Greenland, som i 2012 beskæftigede 2000 medarbejdere i og uden for Grønland. Eneste store private konkurrent er Polar Seafood. Ser man på fordelingen af virksomheder efter hovedbranche er det ud over fisk, handel og ejendomsbranchen der står for det største antal virksomheder. Nogle af de brancher der får mest omtale både i og uden for Grønland nemlig råstofindustrien og turismen, fylder til gengæld kun lidt i både lønsum eller virksomhedsantal. Kun 34 virksomheder var i 2012 registreret inden for råstofudvinding, mens 131 virksomheder var registreret inden for hotel- og restaurationsbranchen. Også turismen har rum til at udvikle sig. Grønland havde 71.000 turister i 2013. Til sammenligning modtog Island omkring en million turister.

Grønland har brug for økonomisk vækst. Sammenholdt med ønsket om økonomisk selvårenhed i forhold til Danmark, er det et stærkt incitament til at udvikle erhvervslivet. Det forventes at eksport af is og vand, kan have en fremtid. Grønland producerer hvert år enorme mængde af smeltevand og alene isbræen i Ilulissat producerer hvert år omkring 35 mia. ton is. Råstofindustrien fylder stadig forsvindende lidt og med selskabet London Minings kollaps i 2014 er der lige nu lange udsigter til et stort mineprojekt i Grønland. Det betyder dog ikke at der ikke kan tjenes penge på råstoffer. Flere grønlandske virksomheder har slået sig op på at levere service til efterforskningselskaber. Politisk er der planer om udvidelse af havne og lufthavne flere steder i landet. Dette vil betyde et boost i byggebranchen, ligesom det vil kunne betyde øget trafik fra både turisme og erhverv. Ønsket om varieret udvikling afspejler sig også i eksempelvis Sermersooq kommunes hovedstadsstrategi, der vil satse på udvikling af nye grønne erhverv ved at gøre Nuuk til en grøn foregangsby. Samtidig er nye iværksættere med tro på Grønlands potentiale på vej. Forhåbentlig med succes.